

De Platte dopluis, *Coccus hesperidum*

Bertin Boertjes, Juliette Pijnakker

e-mail: juliette.pijnakker@wur.nl

Januari 2005

De Platte dopluis, *Coccus hesperidum* (Linnaeus)

Herkenning en levenswijze

Dopluis aantastingen worden gemakkelijk over het hoofd gezien vanwege de kleur en omdat ze zich over de hele plant verspreiden en klein zijn. Vooral het eerste stadium is bijna onmogelijk waar te nemen. Het volwassen vrouwtje van de platte dopluis is geel tot lichtbruin, enigszins transparant van kleur, met zwart-bruine vlekken en stipjes op de rug. Vaak is van bovenaf gezien een lengtestreep met vier tot zes dwarsstrepen zichtbaar. Het lichaam is plat en langwerpig en circa 1.5 – 4.5 mm lang. Het beschermende dopje is relatief zacht. Het lichaam is platter dan dat van andere dopluizen.

Het uiterlijk, zowel vorm als kleur, van de dopluis kan beïnvloed worden door de waardplant waarop zij zich bevindt.

Coccus hesperidum plant zich over het algemeen parthenogenetisch voort, dat wil zeggen zonder bevruchting door mannetjes. Mannelijke individuen worden heel zelden waargenomen. De eieren komen in het lichaam van het volwassen vrouwtje uit, waardoor het insect levendbarend is. Andere auteurs melden dat eieren worden gelegd die meestal 2 tot 5 minuten na 'leggen' uitkomen, maximaal 4 uur later of dat er steeds een paar eieren per keer worden geproduceerd die zeer snel uitkomen. Het aantal nakomelingen per vrouwtje per dag is onduidelijk. Een aantal onderzoekers noemen een gemiddelde van 2 tot 3 per dag, gedurende een periode van 30 tot 60 dagen terwijl andere onderzoekers 30 à 40 nakomelingen per dag gedurende een periode van 60 tot 100 dagen noemen.

Het eerste nimfenstadium 'de crawlers' zijn roze van kleur. Nadat zij een plek hebben gekozen om te voeden kleuren zij geel-bruin tot licht bruin. De nimfen kleuren donkerder naarmate zij ouder worden. *Coccus hesperidum* blijft na het eerste nimfenstadium mobiel, maar zal zich dan alleen als het echt nodig is verplaatsen.

De platte dopluis heeft meerdere generaties per jaar, met drie tot vijf generaties buiten in zuidelijk Californië tot 7 generaties per jaar in kassen, bij temperaturen tussen de 18 en 25°C. De generaties overlappen waardoor alle stadia op hetzelfde moment voorkomen.

Figuur 1 en 2. Platte dopluis *Coccus hesperidum*

Waardplanten

De platte dopluis is gevonden op bijna alle type planten behalve grassen. Haar voorkeur gaat uit naar groenblijvende tropische en subtropische soorten. Op potplanten wordt zij vaak aangetroffen langs de nerven aan de onderzijde of bovenzijde van het blad, langs bladstelen en op jonge dunne takjes. Bijna alle soorten planten kunnen als waardplant fungeren, waaronder anthurium, roos, schefflera, varen, ficus, oleander, hibiscus en citrus.

Schade

Het opzuigen van plantensappen leidt tot groeiremming van de planten, en in het ergste geval tot sterfte van de plant. Ook treedt cosmetische schade op door het aanprikken van bladeren en door het uitscheiden van grote hoeveelheden honingdauw. De glimmende honingdauw is vaak de eerste indicatie dat er een aantasting aanwezig is. Op de honingdauw kan de roetdauwschimmel groeien.

Biologische bestrijders

Als bestrijders van dopluizen worden vooral sluipwespen genoemd en verkocht. De sluipwesp *Microterys flavus*, wordt specifiek als sluipwesp tegen de platte dopluis aangeboden. Deze sluipwesp parasiteert vooral de middelgrote en grote dopluisstadia. Geparasiteerde dopluizen vertonen na verloop van tijd één of meerdere zwarte ringen onder de dop. De sluipwesp verlaat de dop door een klein rond gat in de dop te maken. Volwassen sluipwespen prikken ook jonge stadia van dopluis aan om zich te voeden, ook door deze gastheervoeding worden dus dopluizen bestreden. Dopluizen zijn in staat om eieren van sluipwespen in te kapselen, waardoor de biologische bestrijding tegen kan vallen. Voor een goede werking van de sluipwesp moet de temperatuur regelmatig boven de 18°C komen. De eisen aan luchtvochtigheid zijn beperkt.

Als predatoren worden de groene gaasvlieg en de roofkever *Cryptolaemus montrouzeri* genoemd. De eerste predeert op onvolwassen stadia, voornamelijk de crawlers. De roofkever predeert dop- en schildluizen in afwezigheid van wolluis. Ook de voor schildluizen gebruikte predatoren *Chilocorus nigritus* en *Lindorus lophantae* worden als bestrijders van dopluis genoemd.

